

WSPÓŁPRACA ORGANÓW ŚCIGANIA Z BIEGŁYM SĄDOWYM

Krzysztof Okrasiński

Biegły sądowy z zakresu ochrony środowiska

przy Sądach Okręgowych w Jeleniej Górze, Legnicy, Świdnicy i Wrocławiu

PLAN PREZENTACJI

- Wybór biegłego sądowego o odpowiednich kwalifikacjach
- Współpraca z biegłym sądowym
- Czynności operacyjne - dokumentowanie zniszczeń w środowisku i zagrożeń środowiska
- Kryteria dobrej opinii biegłego
- Szacowanie istotności oddziaływań na środowisko lub zniszczeń środowiska

WYBÓR BIEGŁEGO SĄDOWEGO

- „Biegły z zakresu ochrony środowiska” może mieć różną specjalność: hydrologia i ochrona wód powierzchniowych, ochrona ziemi i wód podziemnych, bezpieczeństwo chemiczne, ochrona przyrody, CITES, gospodarka odpadami, ochrona przed hałasem, ochrona atmosfery, technologie ochrony środowiska itp.
- Na **każdym** etapie kontaktu z biegłym niezbędne jest zachowanie dbałości o bezstronność biegłego i brak konfliktu interesów biegłego z osobami, które występują w sprawie.
- Kryteria techniczne – czas i koszt wykonania opinii.

WYBÓR BIEGŁEGO SĄDOWEGO

- „Biegły z zakresu ochrony środowiska” może mieć różną

Tanio i szybko? - nie będzie DOBRZE

Dobrze i szybko? - nie będzie TANIO

Tanio i dobrze? - nie będzie SZYBKO

- Na za in
- Kryteria techniczne – czas i koszt wykonania opinii.

WSPÓŁPRACA Z BIEGŁYM SĄDOWYM

- Warto roboczo konsultować z biegłym treść pytań/zagadnień zawartych w postanowieniu o zasięgnięciu opinii biegłego.
- W postanowieniu nie trzeba wskazywać adresu zamieszkania biegłego.
- Warto (niemal zawsze) angażować biegłego w wizję terenową lub/oraz w konieczność uczestnictwa przy wykonywaniu badań terenowych.

WSPÓŁPRACA Z BIEGŁYM SĄDOWYM

- Warto zawrzeć w postanowieniu punkt pn. „inne uwagi mające znaczenie dla sprawy” – być może w trakcie wykonywania swojej pracy biegły zauważy np. „drugie dno” danej sprawy lub aspekty mające znaczenie dla ustalenia winy, zaniedbania lub współsprawstwa.
- Warto pamiętać, że co do zasady zadaniem biegłego nie może być interpretacja prawa.

CZYNNOŚCI OPERACYJNE - DOKUMENTOWANIE

- Zdjęcia, filmy, notatki, pomiary – mają duże znaczenie
- Subiektywnie odczucia (np. zapach) – mogą mieć duże znaczenie
- Zazwyczaj nie ma potrzeby gromadzenia martwych zwierząt
- Możliwość użycia dronów i zdjęć satelitarnych
- **Brak woli współpracy ze strony organu administracji nie świadczy o braku istotności zagrożenia dla środowiska**
- Istnieją ograniczenia sprzętowe w badaniu środowiska (np. niektóre wiertnice nie mogą przebić warstwy gruzu)
- Nie warto zakopywać dowodów przed ich zbadaniem przez biegłego

KRYTERIA DOBREJ OPINII BIEGŁEGO

- Organ zasięgający opinii biegłego sądowego ma prawo do weryfikacji ustaleń jego pracy.
- Weryfikacja poprawności opinii biegłego nie może dotyczyć „wiadomości specjalnych”.
- Weryfikacja poprawności opinii biegłego może dotyczyć spójności, logiki, związków przyczynowo - skutkowych, zgodności z pytaniami zawartymi w postanowieniu o zasięgnięciu opinii biegłego.
- Konstruując sprawozdanie z badań biegły powinien wskazać założenia, jakie przyjął oraz metody, którymi w badaniach się posłużył.

KRYTERIA DOBREJ OPINII BIEGŁEGO

- Wnioski biegłego wyrażone w opinii, co do zasady powinny być jednoznaczne i stanowcze. Jeżeli jednak ze względu na nieustalenie wszystkich istotnych okoliczności faktycznych albo ze względu na aktualny stan wiedzy przedstawienie kategorycznego stanowiska jest niemożliwe, biegły winien wskazać stopień prawdopodobieństwa.
- Sąd/prokurator/policja musi znać argumentację i przesłanki, które doprowadziły do wydania opinii. Brak fachowego uzasadnienia wniosków końcowych uniemożliwia prawidłową ocenę jej mocy dowodowej.

KRYTERIA DOBREJ OPINII BIEGŁEGO

- Opinia powinna być sporządzona zwięźle, jasno i w sposób zrozumiały dla sądu/prokuratora/policji i dla stron. Nie powinna być wewnętrznie sprzeczna i nielogiczna.
- We wnioskach należy sformułować odpowiedzi na pytania zawarte w postanowieniu o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego.
- W opinii biegłego nie należy formułować jakichkolwiek ocen odnoszących się do winy oskarżonego.

Pytania krytyczne

Umiejętność krytycznego myślenia daje się sprowadzić w ogromnej mierze do umiejętności zadawania krytycznych pytań (i gotowości do ich stawiania). Postawa krytyczna polega na akceptowaniu tylko tego, co zostało uzasadnione – stawianie pytań, nieprzyjmowanie żadnych przekonań na kredyt jest jej fundamentem.

Jaka jest teza?

Jakie przesłanki wspierają tezę?

Czy jakieś słowa są wieloznaczne?

Jakie są założenia dotyczące wartości?

Jakie są założenia dotyczące faktów?

Czy rozumowanie zawiera jakiś błąd?

Jak silne są przedstawione dowody?

Czy można wskazać alternatywne rozwiązanie?

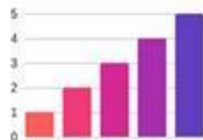
Czy podane dane statystyczne są wiarygodne?

Jakie ważne informacje zostały pominięte?

Czy można wyciągnąć inne wnioski?

A DOWODZIK JEST?
KAMPANIA INFORMACYJNA

Źródło:

www.facebook.com/kampaniadowodzikjest

A DOWODZIK JEST?
PYTAJ O DOWODY!

Dowiedz się więcej na:

<http://www.criticalthinking.pl/pytania-krytyczne/>

SZACOWANIE ISTOTNOŚCI

- 181-187 KK: „zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach”, zniszczenie albo uszkodzenie roślin lub zwierząt powodujące istotną szkodę”, „istotne obniżenie jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi”, „zagrożenie życia lub zdrowia człowieka”, „poważne uszkodzenie lub istotnie zmniejszenie wartości przyrodniczej prawnie chronionego terenu lub obiektu”
- Jak to się ma do przepisów środowiskowych – i czy można w nich znaleźć punkty odniesienia?

SZACOWANIE ISTOTNOŚCI

1. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska:

- *śmierć lub hospitalizacja co najmniej 1 osoby*
- *trwałe uszkodzenie lub zniszczenie środowiska o powierzchni co najmniej 1 ha,*
- *zanieczyszczenie poziomów wodonośnych wód podziemnych o powierzchni co najmniej 1 ha,*
- *zanieczyszczenie cieku naturalnego na długości co najmniej 5 km,*
- *trwałe uszkodzenie lub zniszczenie jednego lub kilku elementów przyrodniczych środowiska na obszarze poddanym pod ochronę na podstawie przepisów o ochronie przyrody.*

SZACOWANIE ISTOTNOŚCI

2. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie wystąpienia szkody w środowisku:

- *zmiana powodująca mierzalny skutek w postaci przekroczenia dopuszczalnej zawartości w glebie lub w ziemi co najmniej jednej substancji powodującej ryzyko*
- *mierzalna znacząca negatywna zmiana stanu jednolitej części wód podziemnych lub powierzchniowych*
- *zmiana powodująca mierzalny skutek mający znaczący negatywny wpływ na osiągnięcie lub utrzymanie właściwego stanu ochrony chronionych gatunków lub chronionych siedlisk przyrodniczych*

SZACOWANIE ISTOTNOŚCI

3. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko

■ *znaczące negatywne oddziaływanie na obszar Natura 2000 – to oddziaływanie na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności działania mogące pogorszyć:*

- a) stan gatunków, stan siedlisk przyrodniczych lub stan siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,*
- b) integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.*

SZACOWANIE ISTOTNOŚCI

- **Przykłady znaczącego negatywnego oddziaływania na obszar Natura 2000:**
  - czasowe zajęcie 0,02 ha siedliska - w obszarze było go tylko 0,05 ha (opinia KE C(2005)1641)
  - wycięcie 2,5 ha siedlisk chronionych gatunków ptaków - 0,0041 % obszaru specjalnej ochrony (ETS C-405/05)
  - zniszczenie 2 ha siedlisk chronionych gatunków ptaków - 0,08 % obszaru specjalnej ochrony (ETS C-418/04)
  - zniszczenie 0,09 ha łągów olszowych oraz negatywne oddziaływanie autostrady na 5,5 ha tego siedliska (opinia KE C(2010)8438)

SZACOWANIE ISTOTNOŚCI

Istotne jest przedstawienie punktu odniesienia, np. :

- *raporty Europejskiej Agencji Środowiska o stanie ochrony siedlisk i gatunków w państwach członkowskich*
- *dane o przedmiotach ochrony w obszarach Natura 2000 (liczebność, powierzchnia, stan, perspektywy, zagrożenia)*
- *Dane z bilansów ilościowo-jakościowych rzek*
- *Analizy presji na stan wód*
- *Dane z programów ochrony powietrza*
- *Dane o unikalnych zasobach wód podziemnych*
- *Dane GUS o gęstości zaludnienia*

PODSUMOWANIE

- Należy starannie dokonywać wyboru biegłego (kompetencje – specjalizacja, brak konfliktu interesów).
- Warto zachować dystans do czynności innych organów – i być wyczulonym na ewentualne zaniedbania.
- Warto podejść krytycznie do opinii biegłego – szukać odpowiedzi na pojawiające się racjonalne pytania.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

Krzysztof Okrasiński
okrasinski@zieloneoko.pl

